

Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd yn yr Ystafell Bwyllgor ac ar Zoom ar 30 Medi, 2025

PRESENNOL:	Mr Dilwyn Evans (Aelod Lleyg) (Cadeirydd) Y Cynghorydd Margaret M. Roberts (Dirprwy Gadeirydd y cyfarfod hwn yn unig) Y Cynghorwyr Geraint Bebb, Kenneth Hughes, Keith Roberts, Ieuan Williams. Aelodau Lleyg: Dr Geraint Jones, William Maund, William Parry.
WRTH LAW:	Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 Pennaeth Archwilio Mewnol a Risg (AS) Rheolwr Tîm Perfformiad a Phrosiectau (GP) Prif Swyddog Diogelu'r Cyhoedd (ar gyfer eitem 5) Prif Swyddog Digidol (MH) (ar gyfer eitem 14) Rheolwr Seilwaith TG (MD (ar gyfer eitem 14) Prif Gynghorydd Iechyd a Diogelwch Corfforaethol (ar gyfer eitem 5) Peiriannydd Diogelwch Arweiniol (CTC) (ar gyfer eitem 14) Prif Archwilydd (NW) Swyddog Pwyllgor (ATH) Swyddog Gwe-ddarlledu) (FT)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorydd Eurnyn Morris (Dirprwy Gadeirydd)
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd Robin Williams (Dirprwy Arweinydd ac Aelod Portffolio Cyllid a Thai), (Rachel Freitag (Rheolwr Archwilio Ariannol – Archwilio Cymru), Carwyn Rees (Rheolwr Archwilio Perfformiad – Archwilio Cymru), Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc (CSYM), Rheolwr Trwyddedu a Diogelwch Corfforaethol (SH)(CSYM), Uwch Archwilydd (AL) (IoACC)

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod ac estynnodd groeso arbennig i'r ddau Aelod Lleyg sydd newydd eu penodi, Dr Geraint Jones a William Maund, i'w cyfarfod cyntaf o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Yn absenoldeb y Dirprwy Gadeirydd, y Cynghorydd Eurnyn Morris, etholwyd y Cynghorydd Margaret M. Roberts i wasanaethu fel Dirprwy Gadeirydd ar gyfer y cyfarfod hwn yn unig.

1. YMDDIHEURIADAU

Cyflwynwyd yr ymddiheuriad am absenoldeb a'i nodi.

2. DATGANIAD O FUDDIANT

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant.

3. HANES Y CYFARFOD BLAENOROL

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ar 16 Gorffennaf 2025 a chadarnhawyd eu bod yn gywir.

4. LOG GWEITHREDOEDD Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Archwilio a Risg a oedd yn cynnwys log gweithredoedd y pwyllgor i'w ystyried. Mae'r adroddiad yn diweddarau'r Pwyllgor ar statws a chynnydd y camau gweithredu a'r penderfyniadau y cytunwyd arnynt.

Adroddodd y Pennaeth Archwilio a Risg ar eitem 19 ar y log gweithredoedd, gan nodi y bydd Llythyr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2024/25 yn cael ei ailgyhoeddi oherwydd mater yn ymwneud â data. O ganlyniad, bydd y Llythyr bellach yn cael ei gyflwyno i'r pwyllgor hwn yn ei gyfarfod ym mis Rhagfyr 2025. O ganlyniad, mae adroddiad Pryderon Cwynion a Chwythu'r Chwiban Blynnyddol y Swyddog Monitro 2024/25 hefyd wedi'i ohirio tan gyfarfod mis Rhagfyr i gyd-fynd â chyflwyno Llythyr OGCC. O ran eitem 27 ar y log gweithredoedd sy'n ymwneud â dadansoddi cyfraddau ymadael staff, yn benodol symudiadau mewnol yn hytrach na rhai sy'n ymadael i swyddi allanol, mae Rheolwr y Tîm Perfformiad a Phrosiectau wedi ymgynghori ag AD ar y mater hwn ac wedi cael gwybod nad yw'r system AD bresennol yn un sy'n olrhain symudiadau staff yn effeithiol rhwng gwasanaethau. Mae swyddogion yn ymchwilio i hyn ymhellach ac yn anelu at ddiweddarau aelodau yn y cyfarfod nesaf.

Cyfeiriodd aelod o'r pwyllgor at adroddiad Archwilio Cymru a gyflwynwyd yn flaenorol ar y defnydd o wybodaeth am berfformiad - persbectif a chanlyniadau defnyddwyr gwasanaeth. Gofynnodd sut mae argymhellion yr adroddiad yn cael eu dilyn i fyny, gan nodi nad ydynt wedi'u rhestru yn y log gweithredoedd. Dywedodd y Pennaeth Archwilio a Risg, tra bod Rheolwr y Tîm Perfformiad a Phrosiectau yn monitro gwaith y Cyngor i weithredu argymhellion archwilio allanol, byddai hi'n sicrhau eu bod yn cael eu monitro.

Penderfynwyd nodi'r camau gweithredu y manylir arnynt yn y tabl log gweithredoedd a chadarnhau bod y Pwyllgor yn fodlon bod y gweithredoedd wedi'u gweithredu i'w foddhad.

5. ADRODDIAD BLYNYDDOL IECHYD A DIOGELWCH CORFFORAETHOL 2024/25

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd a oedd yn cynnwys Adroddiad Blynnyddol Iechyd a Diogelwch y Cyngor ar gyfer 2024/25 i'w ystyried gan y pwyllgor. Rhoddodd yr adroddiad drosolwg o weithgarwch iechyd a diogelwch yn y Cyngor yn ystod y cyfnod, gan gynnwys dadansoddiad o ddamweiniau a digwyddiadau ynghyd ag ymateb y Cyngor i'r materion hynny. Roedd hefyd yn rhestru'r prif bethau a gyflawnwyd ac yn amlinellu cynllun gweithredu ar gyfer y flwyddyn ganlynol.

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Prif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd i roi sicrwydd i'r pwyllgor ynghylch perfformiad Iechyd a Diogelwch y Cyngor.

Wrth ystyried yr adroddiad, trafodd y pwyllgor y materion canlynol –

- Gofynnodd y pwyllgor faint o'r damweiniau a'r digwyddiadau a adroddwyd a oedd i'w priodoli i hyfforddiant annigonol neu fethu â dilyn protocolau iechyd a diogelwch.

Esboniodd y Prif Gynghorydd Iechyd a Diogelwch Corfforaethol, er nad yw'r ystadegyn penodol hwn yn cael ei gofnodi, fod trefn o ymchwilio i bob damwain a digwyddiad i bennu ei achos. Nododd fod mwyafrif y staff wedi derbyn yr hyfforddiant iechyd a diogelwch angenrheidiol, ac nad yw cyfran sylweddol o ddigwyddiadau yn y data yn

gysylltiedig â gweithwyr sy'n ymwneud â disgyblion mewn ysgolion neu gleientiaid mewn cartrefi gofal. Ar gyfer digwyddiadau sy'n ymwneud yn benodol â gweithwyr, adolygir pa mor ddigonol yw'r hyfforddiant a ph'un ai a oes asesiadau risg priodol yn bodoli. Er nad yw'r union ffigurau ar gael, yn y rhan fwyaf o achosion mae hyfforddiant wedi bod yn ddigonol ac mae protocolau wedi'u dilyn.

Mewn cwestiwn dilynol, gofynnodd y pwyllgor a ddylid olrhain ac adrodd gwybodaeth o'r fath, gan y gallai trefn o nodi achosion o ddiffyg cydymffurfio neu hyfforddiant annigonol helpu i atal damweiniau yn y dyfodol. Cydnabu Prif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd y pwynt a dywedodd y gallai fod yn bosibl dadansoddi a nodi patrymau fel bylchau hyfforddi, yn seiliedig ar y data digwyddiadau a dderbyniwyd gan y tîm lechyd a Diogelwch Corfforaethol. Cadarnhaodd fod awgrym y pwyllgor wedi'i nodi.

- Cyfeiriodd y pwyllgor at gynllun gweithredu strategol iechyd a diogelwch 2025/26 a oedd wedi'i gynnwys yn yr adroddiad ar ffurf tabl. Nododd yr Aelodau fod y camau gweithredu arfaethedig wedi'u diffinio'n eang iawn, gan ei gwneud hi'n anodd monitro cynnydd yn effeithiol. Awgrymwyd y dylai pob gweithred fod yn rhai CAMPUS h.y. Cyraeddadwy, Amserol, Mesuradwy, Penodol, Uchelgeisiol a Synhwyrol.

Mewn ymateb, cadarnhaodd y Prif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd fod y gwasanaeth ar hyn o bryd yn datblygu cynllun strategol tair i bedair blynedd fwy manwl a fydd yn cynnwys targedau penodol a chanlyniadau mesuradwy. Y bwriad yw cyflwyno'r cynllun i'r bwrdd rheoli corfforaethol.

Croesawodd y pwyllgor y wybodaeth a chynigiodd fod y cynllun strategol tair blynedd gorffenedig sy'n cynnwys camau gweithredu CAMPUS yn cael ei gyflwyno i'r pwyllgor hwn i'w adolygu maes o law.

- Gofynnodd y pwyllgor a oedd y ffaith bod llai o adroddiadau Rheoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau neu Ddigwyddiadau Peryglus (RIDDOR) yn ystod 2024/25 yn ganlyniad i gam bwriadol gan y Cyngor i liniaru'r risg neu a oedd yn fater o lwc.

Mewn ymateb, dywedodd y Prif Gynghorydd Iechyd a Diogelwch Corfforaethol fod y gostyngiad yn deillio o gyfuniad o'r ddau ffactor. Eglurodd, ers y pandemig, fod y tîm lechyd a Diogelwch Corfforaethol wedi cymryd agwedd ragweithiol wrth rannu gwybodaeth gyda staff a'u helpu i ail-ymgyfarwyddo â systemau iechyd a diogelwch. Mae hyn wedi arwain at fwy o ymwybyddiaeth ymhlith staff o'r polisïau a'r gweithdrefnau y mae'n rhaid eu dilyn, wedi'i gefnogi gan ymgysylltu parhaus gan y tîm lechyd a Diogelwch. Er y gallai'r cynnydd o ran ymwybyddiaeth fod wedi cyfrannu at y gostyngiad mewn digwyddiadau y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt, pwysleisiodd y gall damweiniau ddigwydd ar unrhyw adeg. Nododd fod yn rhaid parhau i gadarnhau pwysigrwydd iechyd a diogelwch yn gyson ar draws y sefydliad.

- Gofynnodd y pwyllgor a oes adroddiadau o fewn y flwyddyn ar gael i nodi sut mae'r flwyddyn 2025/26 bresennol yn mynd rhagddi.

Dywedodd y Prif Gynghorydd Iechyd a Diogelwch Corfforaethol fod adroddiadau'n cael eu darparu i'r gwasanaethau unigol ac i'r tîm rheoli corfforaethol. O'r hyn y gallai ei gofio, mae ffigurau digwyddiadau ar hyn o bryd ychydig yn is na rhai'r flwyddyn flaenorol er bod patrymau hanesyddol yn awgrymu bod digwyddiadau yn tueddu i godi yn y trydydd chwarter. Cadarnhaodd y gellid darparu ffigurau os oes angen.

- Mewn perthynas â gallu'r Cyngor o ran rheoli iechyd a diogelwch, gofynnodd y pwyllgor am eglurhad ynghylch sut mae'r sefydliad yn dynodi ei hun yn hyn o beth. Hefyd holodd y

pwyllgor a yw'r duedd sylfaenol mewn ystadegau sy'n gysylltiedig â gweithwyr yn achos pryder.

Roedd y Prif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd yn cydnabod bod agweddau tuag at staff y Cyngor yn bryder a byddant yn cael sylw eleni. Mae prosesau ar gyfer casglu, monitro a rhannu data yn cael eu hadolygu ar y cyd â'r gwasanaethau Trawsnewid a TG i fabwysiadu dull mwy digidol a gwella hygyrchedd.

- Gofynnodd y pwyllgor a yw digwyddiadau lle ceir ymddygiad heriol neu dreisgar lle mae staff yn absennol oherwydd effaith feddyliol yn hytrach na chorfforol, yn cael eu cofnodi.

Cadarnhaodd y Prif Gynghorydd Iechyd a Diogelwch Corfforaethol fod digwyddiadau o'r fath yn cael eu cofnodi. Eglurodd, pan fo anaf yn hysbys a bod yr aelod o staff i fwrdd o'r gwaith yn dilyn digwyddiad, byddai hynny'n cael ei gofnodi a gallai olygu bod adroddiad RIDDOR yn cael ei baratoi. Er mai anafiadau corfforol yw achos absenoldeb yn gyffredinol, mae absenoldebau sy'n gysylltiedig ag iechyd meddwl sy'n para saith diwrnod neu fwy o bosibl yn rhai y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt mewn adroddiad RIDDOR a byddent hefyd yn cael eu hadrodd i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE).

- Nododd y pwyllgor fod angen ymatebion wedi'u teilwra a chynlluniau iechyd a diogelwch unigol ar wahanol leoliadau fel ysgolion. Gofynnwyd a yw gweithgareddau a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn yn cael eu mesur yn erbyn y cynlluniau hyn.

Dywedodd y Prif Gynghorydd Iechyd a Diogelwch Corfforaethol, er bod y tîm yn anelu at fabwysiadu dull mwy strategol eleni, mae cynlluniau gweithredu gwasanaeth-benodol wedi'u paratoi yn hanesyddol. Nododd fod ysgolion yn wahanol iawn i wasanaethau fel prifffyrdd, gwastraff ac eiddo gyda mesurau rheoli wedi'u teilwra i bob amgylchedd. Disgwylir i wasanaethau gynnal cynlluniau gweithredu iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i wasanaethau i fonitro cynnydd ar hyd y flwyddyn.

Penderfynwyd, ar sail yr amod ym mhwynt bwled tri isod, bod y pwyllgor yn

- **Derbyn bod gweithgareddau'r Cyngor ynghylch Iechyd a Diogelwch Corfforaethol yn mynd i'r afael â risg a blaenoriaethau'r Cyngor yn ddigonol.**
- **Cymryd sicrwydd bod mesurau rhesymol ar waith i reoli risgiau iechyd a diogelwch i lefel dderbyniol.**
- **Nodi ac yn croesawu bwriad y gwasanaeth i baratoi cynllun strategol tair blynedd sy'n cynnwys camau gweithredu CAMPUS a'u bod yn gofyn i'r cynllun gorffenedig gael ei gyflwyno i gyfarfod y pwyllgor hwn yn y dyfodol.**

6. DIWEDDARIAD ARCHWILIO MEWNOL

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Archwilio a Risg a oedd yn rhoi diweddariad ar 30 Medi, 2025 ynghylch yr archwiliadau a gwblhawyd ers y diweddariad blaenorol ar 30 Mehefin 2025 i'w ystyried gan y pwyllgor. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi llwyth gwaith presennol Archwilio Mewnol a'i flaenoriaethau ar gyfer y tymor byr a chanolig yn y dyfodol. Darparwyd copiâu o'r adroddiadau sicrwydd a gwblhawyd yn ystod y cyfnod mewn perthynas â Rheoli'r Risg Tlodi (YM11) (Sicrwydd Rhesymol), Monitro Parhaus – y Gyflogres (Sicrwydd Rhesymol), a Monitro Parhaus – Credydwyd (Sicrwydd Rhesymol), a Monitro Parhaus – Credydwyd (Sicrwydd Rhesymol).

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Pennaeth Archwilio a Risg a ddarparodd drosolwg o'r tri adroddiad sicrwydd a gwblhawyd yn y cyfnod ynghyd â'r materion a nodwyd. O ran yr adolygiad archwilio Monitro Parhaus – Credydwyd, tynnodd sylw at y ffaith y llwyddwyd i adennill oddeutu £60,000 o daliadau dyblyg a nodwyd yn flaenorol ers yr adolygiad diwethaf

ym mis Medi 2024. Mae'r Tîm Taliadau yn parhau i geisio adennill y £65,000 sy'n weddill. Nododd ymhellach fod yr ymarfer blynyddol hwn yn cael ei gynnal ar y cyd â'r Tîm Taliadau. Mae hyn yn dilyn derbyn pris o £53k gan gyflenwr meddalwedd arweiniol, sy'n gweithio â chynghorau cyfagos, am gontract tair blynedd i gynnal ymarfer tebyg.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol ar yr adroddiad diweddar, cododd y pwyllgor y materion canlynol -

- Cwestiynodd y pwyllgor y rhesymeg y tu ôl i bennu sgôr "Sicrwydd rhesymol" i'r adolygiad Rheoli'r Risg Tlodi. Awgrymodd y pwyllgor fod y materion a nodwyd, sydd wedi'u categoraiddio fel rhai cymedrol, mewn gwirionedd yn rhai mwy sylweddol ac felly dylid diwygio'r sgôr yn unol â hynny.

Mewn ymateb, esboniodd y Pennaeth Archwilio a Risg fod matrices asesu risg y Cyngor yn cael ei ddefnyddio i werthuso risg, gan bwyso a mesur tebygolrwydd yn erbyn effaith a bod yr archwilydd wedi ystyried bod y risg yn gymedrol (Melyn). Er bod prosesau a mecanweithiau priodol ar waith ar gyfer rheoli'r risg o dlodi, mae angen gwelliannau sy'n cynnwys sicrhau bod camau gweithredu yn rhai CAMPUS a chryfhau'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol o fewn y Strategaeth Trechu Tlodi, yn enwedig trwy roi mwy o sylw i groestoriadedd. Mewn ymateb i ymholiadau pellach ynghylch y cynlluniau gweithredu sydd ar gael, eglurodd y Pennaeth Archwilio a Risg fod Cynllun Strategol Trechu Tlodi y Cyngor yn cael ei gefnogi gan gynllun gweithredol sydd ar wahân i'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd i fynd i'r afael â'r chwe mater/risg a nodwyd yn yr adolygiad archwilio. Gofynnodd y pwyllgor am gopiâu o'r ddau gynllun.

- Gofynnodd y pwyllgor am eglurhad ynghylch y sylw yn adolygiad archwilio Rheoli'r Risg Tlodi fod ymgysylltu â staff yn parhau i fod yn gyfyngedig. Cwestiynodd yr aelodau a oedd hyn yn arwydd o risg systemig ddyfnach y dylid rhoi sylw ffurfiol iddo.

Esboniodd y Pennaeth Archwilio a Risg fod y mater yn deillio o gynlluniau darparu gwasanaethau'r Cyngor. Er bod y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol yn cael ei chydabod o fewn cynlluniau strategol ehangach, nid yw wedi'i chynnwys yn ddigonol yn y Strategaeth Trechu Tlodi ac mae angen mwy o integreiddio rhwng y ddau gynllun gweithredu. Hefyd nid yw'r strategaeth yn rhoi ystyriaeth ddigonol i groestoriadedd lle gall pobl yr effeithir arnynt gan anfantais economaidd-gymdeithasol hefyd wynebu heriau oherwydd hil, rhyw neu rywioldeb. Nid yw'r dimensiwn hwn wedi'i gynnwys ar hyn o bryd yn y Strategaeth Trechu Tlodi. Hefyd eglurodd y Pennaeth Archwilio a Risg, er bod y strategaeth dan berchnogaeth ffurfiol y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, ei bod yn berthnasol ar draws holl wasanaethau'r cyngor ac mae gan bob adran rôl i'w chwarae wrth fynd i'r afael â thlodi.

- Cododd y pwyllgor bryderon ynghylch a yw adolygiad Rheoli'r Risg Tlodi yn ystyried ffactorau ehangach, yn benodol canran y plant sy'n dal i fyw mewn tlodi a nifer yr ymosodiadau yn erbyn staff yn y sector ysgolion cynradd, fel y trafodwyd yn flaenorol yn yr Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch. Holodd yr Aelodau a oedd cysylltiad rhwng y materion hyn, gan awgrymu y gallai'r risg o dlodi fod yn amlwg mewn ymddygiadau o'r fath ac y dylai'r adolygiad dynnu'r llinynnau hyn at ei gilydd.

Cydnabu'r Pennaeth Archwilio a Risg y pwynt, gan nodi ei fod yn atgyfnerthu'r angen am berchnogaeth ar y cyd o'r Strategaeth Trechu Tlodi. Cadarnhaodd y byddai'n cyfleu'r sylw i'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol sy'n gyfrifol am y Strategaeth.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y risg o dlodi yn ddeublyg: yn gyntaf, rôl y Cyngor wrth gefnogi dinasyddion Ynys Môn yr effeithir

arnynt gan dlodi; ac yn ail, yr effaith ar wasanaethau'r Cyngor. Wrth i nifer y bobl sy'n profi tlodi gynyddu, pwysleisiodd fod y galw am wasanaethau hefyd yn cynyddu, yn enwedig mewn gofal cymdeithasol, tai a budd-daliadau i oedolion a phlant, felly mae'r risg yn cael ei chynnwys ar y gofrestr risg strategol, gan y gallai effeithio'n sylweddol ar adnoddau'r Cyngor.

Penderfynwyd nodi canlyniad gwaith Archwilio Mewnol, y sicrwydd a ddarparwyd a'i flaenoriaethau yn y dyfodol.

Camau gweithredu ychwanegol: Pennaeth Archwilio a Risg i ddosbarthu Cynllun Gweithredol y Strategaeth Trechu Tlodi a chynllun gweithredu adolygiad archwilio Risg Tlodi i aelodau'r pwyllgor.

7. RISGIAU, MATERION A CHYFLEOEDD ARCHWILIO MEWNOL SY'N WEDDILL

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Archwilio a Risg a oedd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am statws y materion sy'n weddill, y risg a'r cyfleoedd y mae Archwilio Mewnol wedi'u codi, i'w ystyried gan y pwyllgor.

Cyflwynodd y Prif Archwilydd yr adroddiad a rhoddodd drosolwg o'i brif bwyntiau. Ar 31 Awst 2025, roeddem yn olrhain 73 o weithredoedd oedd angen sylw. Roedd 10 ohonynt yn risgiau 'sylweddol' (ambr) a 63 yn 'gymedrol' (melyn). Darparwyd dadansoddiad manwl o statws cyfredol y materion, y risgiau a'r cyfleoedd cysylltiedig sylweddol sy'n weddill yn Atodiad 1 i'r adroddiad.

Codwyd y materion canlynol gan y pwyllgor –

- Gofynnodd y pwyllgor a oedd amserlen ddiwygiedig wedi'i gosod ar gyfer y gweithredoedd cymedrol hwyr a godwyd gan yr archwiliad o Brosesau Debyd Uniongyrchol.

Esboniodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 nad yw'r rhan fwyaf o unigolion sy'n cael eu bilio am ardrethi busnes gan y Cyngor yn gwneud unrhyw daliadau oherwydd eu bod yn gymwys o dan y Cynllun Gostyngiad Ardrethi Busnesau Bach, gan arwain at nifer gymharol fach o dalwyr. Er bod y Cyngor yn cynnig taliadau debyd uniongyrchol, rhaid i ymgeiswyr lenwi ffurflen ar hyn o bryd. Er mwyn cefnogi trosglwyddo i system ddi-bapur, bydd staff yn casglu manylion talu dros y ffôn ac yn anfon y ffurflen ymlaen i'w phrosesu. Fodd bynnag, mae angen datblygu awdurdodiad banc a chynlluniau ar wahân ar gyfer pob ffrwd incwm. Er bod cynllun debyd uniongyrchol y Dreth Gyngor yn ddi-bapur, mae'r cynllun Ardrethi Busnes yn parhau i fod ar bapur oherwydd y nifer isel o drafodion sy'n golygu nad yw'n flaenoriaeth. Yn ogystal â hyn, mae'r tîm Taliadau hefyd yn gweithio ar brosiectau eraill i sicrhau cydymffurfiaeth â Safon Diogelwch Data y Diwydiant Cardiau Talu (PCIDSS).

Mewn ymateb i gwestiwn dilynol ynglŷn ag ymestyn yr amserlen ar gyfer gweithredoedd hwyr ac a oes mecanwaith yn bodoli i'w huwchgysfeirio rhag iddynt lithro, hysbyswyd y pwyllgor bod gan bob gweithred berchennog dynodedig a dyddiad cwblhau penodol. Mae dangosfwrdd defnyddiwr o fewn y system 4action yn rhoi ciplun amser real o gynnydd, sy'n golygu bod modd olrhain ac adrodd yn effeithiol. Gellir ymestyn dyddiadau cwblhau gweithredoedd ond dim ond os gall y gwasanaeth ddangos rheswm dilys, gan ystyried lefel y risg sy'n gysylltiedig. Ar gyfer materion / risgiau sylweddol nad ydynt wedi'u datrys deuddeg mis ar ôl y dyddiad cwblhau gwreiddiol, gofynnir i berchnogion y weithred roi diweddariad i'r pwyllgor yn esbonio'r oedi. Mae mwy o hyblygrwydd yn cael ei roi i weithredoedd cymedrol (sgôr Melyn), gyda phob achos yn cael ei asesu ar sail ei

rinweddau a'i risg ei hun. Mae materion / risgiau â sgôr ambr yn destun proses uwchgyfeirio archwilio mewnol.

Wrth ymateb i gwestiwn ynglŷn â statws y ddwy weithred sy'n gysylltiedig â PCIDSS a restrir yn Atodiad 1 yr adroddiad - y ddwy ohonynt â dyddiad targed i'w cwblhau erbyn 30 Medi, eglurodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y Cyngor wedi symud yn ddiweddar i system awtomataidd ar gyfer cymryd manylion cardiau talu sy'n cydymffurfio â PCIDSS ac eithrio'r Gwasanaethau Hamdden ac Oriel Ynys Môn. Mae datrysiaid ar gyfer taliadau cerdyn ffôn a gymerir gan y gwasanaethau hyn yn cael eu hadolygu.

- Cyfeiriodd aelod o'r pwyllgor at y tair gweithred sy'n gysylltiedig â rheoli asedau a restrir yn Atodiad 1 - pob un ohonynt â dyddiad cwblhau penodol o 1 Hydref, 2025. Gofynnodd i'r pwyllgor gael gwybod trwy e-bost p'un ai a oedd y dyddiad cau hwn wedi'i fodloni.

Penderfynwyd derbyn cynnydd y Cyngor wrth fynd i'r afael â'r materion / risg / cyfleoedd archwilio mewnol sy'n weddill fel boddhaol.

Camau ychwanegol: Pennaeth Archwilio a Risg i hysbysu aelodau'r pwyllgor drwy e-bost a yw'r tair gweithred sy'n gysylltiedig â rheoli asedau gyda dyddiad targed o 1 Hydref 2025 wedi'u cwblhau erbyn y dyddiad cau hwn.

8. ADRODDIAD HUNANASESIAD DRAFFT 2024/25

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid a oedd yn cynnwys adroddiad hunanasesiad drafft ar gyfer 2024/25, i'w ystyried gan y pwyllgor. Yn ôl Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, mae'n ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi adroddiad hunanasesiad blynyddol i ddangos sut mae wedi perfformio, a yw ei adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon ac yn effeithiol a sut mae'n rheoli a lliniaru'r risgiau cysylltiedig.

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Rheolwr Tîm Perfformiad a Phrosiectau a esboniodd y broses hunanwerthuso lle mae pob gwasanaeth yn asesu ei berfformiad ar draws pedwar maes allweddol gan ddefnyddio meini prawf sgorio wedi'u diweddarau - Angen Gwelliannau, Bodloni Disgwyliadau, Rhagori ar Ddisgwyliadau a Rhagorol. Heriwyd eu hasesiadau mewn cyfarfodydd adolygu gwasanaeth gyda swyddogion ac aelodau etholedig. Yn seiliedig ar y broses hon, mae'r adroddiad yn darparu asesiad cyffredinol o ba mor dda y mae'r Cyngor wedi bodloni ei ofynion o ran perfformiad, wedi'i gefnogi gan dystiolaeth ac mae'n nodi'r camau gweithredu a gymerwyd a'r gwelliannau a gynlluniwyd.

Wrth adolygu'r adroddiad hunanasesiad, codwyd y materion canlynol gan y pwyllgor –

- Nododd y pwyllgor y meysydd gwella a nodwyd ar gyfer 2025/26. Er mwyn hwyluso cynnydd a chwblhau'r gwelliannau, awgrymwyd bod angen rheoli pob mater y mae angen ei wella gyda strwythur clir trwy ddefnyddio dadansoddiad llwybr critigol. Byddai hyn yn helpu i ddiffinio amserlenni a chymau allweddol, yn enwedig ar gyfer prosiectau lefel uchel cymhleth megis datblygu cynllun strategol data i gefnogi nod y Cyngor i ddod yn sefydliad sy'n seiliedig ar ddata. Pwysleisiwyd gwerth dod yn sefydliad sy'n cael ei yrru gan ddata a phwysleisiodd aelodau bwysigrwydd datblygu diwylliant ledled y cyngor o reoli perfformiad sy'n cael ei ddefnyddio'n gyson ar draws pob prosiect.

Eglurodd y Rheolwr Tîm Perfformiad a Phrosiectau fod rheolwyr prosiect yn y Gwasanaeth Trawsnewid yn gymwys i lefel PRINCE2 ac y defnyddir ei fethodolegau wrth reoli prosiectau corfforaethol strategol bwysig. Defnyddir templedi a phrosesau safonedig ar draws y Cyngor, gan gynnwys cynlluniau gweithredu, cofrestru risg a phroses fanwl i olrhain cynnydd. Er bod yr adroddiad hunanasesiad yn darparu trosolwg lefel uchel o

feysydd gwella a chamau gweithredu a nodwyd, mae'r manylion penodol wedi'u cynnwys mewn cynlluniau datblygu gwasanaethau unigol sy'n cael eu hadolygu a'u monitro bob chwarter.

Yn dilyn o hyn, gofynnodd aelod o'r pwyllgor am gopi o'r ddogfen cychwyn prosiect ar gyfer y fenter Cynllun Strategol Data pan gaiff ei chwblhau.

- Gofynnodd y pwyllgor pam mai mis Mawrth 2026 yw'r dyddiad cwblhau ar gyfer yr holl gamau gwella a nodwyd.

Esboniodd Rheolwr y Tîm Perfformiad a Phrosiectau fod y meysydd gwella yn eang o ran cwrmpas a bydd y camau cysylltiedig yn cael eu cyflawni ar hyd y flwyddyn gyda'r bwriad o gwblhau pob un erbyn mis Mawrth 2026. Bydd y pwyllgor yn derbyn diweddariad cynnydd canol blwyddyn. Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch a yw'r amserlen yn realistig, dywedodd y Swyddog, er bod rhai camau mewn sefyllfa dda o ran eu cwblhau, mae angen trafod a chael mewnbwn pellach gan wasanaethau eraill ar gyfer rhai camau. Fodd bynnag, ystyrir bod y camau gweithredu yn rhai y gellir eu cyflawni o fewn yr amserlen arfaethedig.

- Gofynnodd y pwyllgor sut mae'r meysydd gwella a nodwyd yn gyson â gwasanaethau sydd, yn ôl eu hunanasesiad, yn rhagori ar y disgwyliadau, ac a fyddai cwblhau'r holl gamau gwella yn arwain at wasanaethau'n cael sgôr rhagorol yn y flwyddyn ganlynol. Holodd y pwyllgor hefyd a allai'r gwaith dan sylw arwain at sefyllfa wahanol.

Cadarnhaodd Rheolwr y Tîm Perfformiad a Phrosiectau fod trafodaethau'n mynd rhagddynt ynglŷn â sgorio a diffiniadau, yn enwedig ynghylch hunanasesiadau gwasanaeth a allai gael eu hadolygu ar gyfer y flwyddyn nesaf. Mae'r meysydd gwella yn deillio o werthusiadau gwasanaethau eu hunain ac yn cael eu blaenoriaethu wedyn gan y Tîm Arweinyddiaeth yn unol â blaenoriaethau'r Cyngor. Bydd sgorau'r flwyddyn nesaf yn dibynnu i ba raddau y mae'r meysydd gwella hyn wedi'u cyflawni.

- Gofynnodd y pwyllgor am eglurhad ynghylch y tabl yn yr adroddiad sy'n dangos sut mae amcanion llesiant y Cyngor yn cyd-fynd ag amcanion llesiant cenedlaethol Llywodraeth Cymru ac amcanion strategol y Cyngor. Holwyd yn benodol am ystyr y ticiau ar draws y saith colofn ac ystyr y term "mwy cyfartal."

Esboniodd Rheolwr y Tîm Perfformiad a Phrosiectau fod y tabl wedi'i ddatblygu pan gytunwyd ar Gynllun y Cyngor. Mae'r tri amcan llesiant yn adlewyrchu ymrwymadau llesiant a fabwysiadwyd gan y Cyngor ac mae'r saith colofn yn cynrychioli'r saith nod llesiant y mae'n ofynnol i gyrff cyhoeddus weithio tuag atynt o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r ticiau yn dangos sut mae amcanion llesiant y Cyngor yn cyfrannu at gyflawni pob un o'r saith nod llesiant hynny.

- Tynnodd y pwyllgor sylw at y gwahaniaeth rhwng hunanwerthusiad gwasanaethau a pherfformiad gwirioneddol, gan gyfeirio at Wasanaeth Plant a Theuluoedd fel enghraifft. Nododd y pwyllgor fod y gwasanaeth wedi rhoi sgôr rhagorol iddo'i hun o ran cynllunio a pherfformiad gwasanaeth, er gwaethaf adroddiad cynharach yn dangos bod 31% o blant Ynys Môn wedi bod yn byw mewn tldi ers dros ddeng mlynedd. Dywedodd y pwyllgor ymhellach y byddai wedi disgwyl i'r datganiad o sefyllfa allbwn y gwasanaeth (tabl ar dudalen 18) adlewyrchu patrwm mwy amrywiol, gan gynnwys mwy o feysydd â sgôr coch. Ar ei ffurf bresennol, mae'r tabl yn awgrymu nad oes angen unrhyw welliannau.

Cydnabu'r Rheolwr Tîm Perfformiad a Phrosiectau y gallai fod angen adolygu'r sgorau a'r diffiniadau presennol ar gyfer y cylch hunanasesiad nesaf. Eglurodd fod yr hunanasesiad

yn adlewyrchu p'un ai a yw'r Cyngor yn credu ei fod wedi cyflawni ei ymrwymadau a'i dargedau ar gyfer 2024/25 tra bod yr effeithiau ehangach ar bobl a chymunedau yn cael eu trafod yn yr adroddiad blynyddol Perfformiad a Llesiant.

- Gofynnodd y pwyllgor a yw'r broses hunanasesiad yn ystyried ffactorau ehangach fel iechyd a diogelwch, agweddau masnachol ac effeithiau cymunedol wrth bennu sgorau perfformiad.

Gan ddefnyddio'r Gwasanaeth Plant a Theuluoedd fel enghraifft, dywedodd Rheolwr y Tîm Perfformiad a Phrosiectau fod yr asesiad yn ystyried cynllunio gwasanaethau, yr heriau a wynebwyd yn ystod y flwyddyn a sut rhoddwyd sylw i'r rhain, yn ogystal â dangosyddion perfformiad allweddol a thargedau, sy'n cael eu monitro bob chwarter. Yn seiliedig ar y dystiolaeth hon, daeth y panel hunanasesu i'r casgliad bod perfformiad y gwasanaeth yn rhagorol.

- Cododd y pwyllgor bryderon ynglŷn â'r meini prawf a ddefnyddir ar gyfer hunanwerthuso gwasanaeth, gan gwestiynu'n benodol werth ac eglurder cynnwys categori "rhagori ar ddisgwyliadau" a chategori "rhagorol". Nododd yr aelodau, os yw'r fframwaith sgorio a'r diffiniadau yn cael eu diwygio y flwyddyn nesaf i'w gwneud yn fwy trylwyr, efallai y bydd rhai gwasanaethau yn derbyn sgorau is a allai fod yn heriol i'r timau hynny. Awgrymwyd y dylid annog gwasanaethau i gydnabod bod "bodloni disgwyliadau" yn ganlyniad cadarnhaol a chanmoladwy, yn enwedig yng ngoleuni cyfrifoldebau'r Cyngor a'r pwysau y mae'n eu hwynebu.

Cydnabu'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 y gallai sefyllfa allbwn bresennol y gwasanaeth, fel y dangosir yn y tabl, fod yn gamarweiniol. Er ei fod yn ymddangos yr awgrymir bod gwasanaethau yn gyffredinol yn perfformio uwchlaw'r disgwyliadau, mewn gwirionedd mae'n adlewyrchu perfformiad yn erbyn targedau'r Cyngor ar gyfer 2024/25, nad yw efallai yn glir ar unwaith i gynulleidfa ehangach.

Ar ôl adolygu'r adroddiad hunanasesiad, penderfynwyd bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn

- **Nodi ac yn derbyn yr adroddiad hunanasesiad drafft ar gyfer 2024/25 ac yn gofyn i Reolwr y Tîm Perfformiad a Phrosiectau ystyried y sylwadau a wnaed yn ystod y drafodaeth yn ymwneud ag eglurder diffiniadau, methodoleg sgorio a meini prawf gwerthuso.**
- **Nodi bod y broses hunanasesiad i'w hadolygu ac argymhell bod y broses ddiwygiedig ar gyfer 2025/26 yn fwy gwrthrychol ac wedi'i gyrru gan ddata, a bod y categori "Rhagori ar y Disgwyliadau" yn cael ei ddileu er mwyn gwella eglurder.**

9. ADRODDIAD BLYNYDDOL ATAL TWYLL, LLWGRWOBRWYO A LLYGREDD 2024/25

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Archwilio a Risg a oedd yn cynnwys yr Adroddiad Blynyddol Atal Twyll, Llwgwrwobrwyo a Llygredd ar gyfer 2024/25, i'w ystyried gan y pwyllgor. Roedd yr adroddiad yn amlinellu'r gwaith a wnaed gan Archwilio Mewnol yn ystod 2024/25 i leihau'r risg o dwyll, llwgwrwobrwyo a llygredd o fewn ac yn erbyn y Cyngor gan ddarparu enghreifftiau o ymgais i dwyllo yn erbyn y Cyngor yn y cyfnod.

Cyflwynodd y Pennaeth Archwilio a Risg yr adroddiad blynyddol yn amlinellu gweithgareddau atal twyll y Cyngor yn 2024/25. Mae dull y Cyngor wedi'i lywio gan God Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Risg o Dwyl sy'n nodi'r arfer gorau ar gyfer gwaith atal twyll mewn llywodraeth leol, yn seiliedig ar bum piler a chan y Fight Fraud and Corruption Locally: A Strategy for the 2020s sydd hefyd yn canolbwyntio ar bum maes gweithgaredd/amcanion

strategol. Manylir ar y rhain yn Atodiad 2 yr adroddiad ac maent wedi llywio gwaith atal twyll y Cyngor a'r broses o ddatblygu cynllun cyflawni ar gyfer gweithgarwch atal twyll. Darparwyd diweddariad cynnydd ar y cynllun cyflawni yn Atodiad 3. Manylir ar ganlyniadau Adnodd Adrodd Twyll y Cyngor a aeth yn fyw ym mis Tachwedd, 2024 yn Atodiad 4.

Penderfynwyd nodi'r gwaith a wnaed yn ystod 2024/25 i leihau'r risg o dwyll, llwgrwobrwyo a llygredd o fewn ac yn erbyn y Cyngor a'r sicrwydd a ddarparwyd ar effeithiolrwydd trefniadau'r Cyngor i leihau'r risg o dwyll.

10. ADRODDIAD CANLYNIADAU'R FENTER TWYLL GENEDLAETHOL

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Archwilio a Risg a oedd yn nodi cynnydd a chanlyniadau diweddar y Cyngor mewn perthynas â'i gyfranogiad yn y Fenter Twyll Genedlaethol, i'w ystyried gan y Pwyllgor.

Cyflwynodd y Pennaeth Archwilio a Risg yr adroddiad a oedd yn manylu ar adroddiadau'r Fenter Twyll Genedlaethol (NFI) a dderbyniwyd gan y Cyngor rhwng Ionawr a Mawrth 2025 (61 adroddiad ar wahân), y pariadau data ynddynt (3,034 o bariadau unigol) a'r meysydd gwasanaeth yr oeddent yn ymwneud â nhw (fel yr amlinellir yn Atodiad 2 yr adroddiad – Crynodeb o Ganlyniadau NF1 2024/15). Manylir ar ganlyniadau ariannol yr adroddiadau hyn, a ddadansoddiwyd gan Archwilio Mewnol ar y cyd â'r gwasanaethau, yn y tabl yn Atodiad 2.

Cododd aelod o'r pwyllgor bryderon am osgoi premiwm y Dreth Gyngor. Amlinellodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 y broses ymchwilio ar gyfer achosion o'r fath. Cadarnhaodd hefyd fod y Cyngor yn blaenoriaethu pariadau NFI gyda dibynadwyedd uwch fel y rhai sy'n cynnwys rhifau yswiriant gwladol.

Penderfynwyd cadarnhau bod y pwyllgor yn cymryd sicrwydd o'r adroddiad bod y Cyngor, gan ystyried yr angen i flaenoriaethu ei adnoddau, yn ceisio manteisio ar y cyfleoedd a ddarperir gan y Fenter Twyll Genedlaethol i ddefnyddio dadansoddeg data i gryfhau'r broses o atal a chanfod twyll.

11. ARCHWILIO ALLANOL: DIWEDDARIAD AR RAGLEN WAITH AC AMSERLEN ARCHWILIO CYMRU

Cyflwynwyd adroddiad Archwilio Cymru, a oedd yn diweddarau'r pwyllgor ar gynnydd ei raglen waith yn lleol ac yn genedlaethol ar 30 Mehefin 2025, er gwybodaeth i'r Pwyllgor. Roedd yr adroddiad hefyd yn rhoi trosolwg o'r gwaith rheoleiddio parhaus gan Estyn ac AGC.

Adroddodd Mr Carwyn Rees, Rheolwr Archwilio Perfformiad Archwilio Cymru fod cyfyngiadau'n gysylltiedig â'r pandemig wedi achosi i waith gronni. Fodd bynnag, mae cynnydd da wedi'i wneud ers hynny ar raglenni archwilio perfformiad 2023/24 a 2024/5, gyda'r gyntaf bellach wedi'i chwblhau a gwaith ar y gweill ar raglen 2025/26. O ganlyniad, mae'r rhaglen archwilio perfformiad mewn sefyllfa dda i ddychwelyd i'r amserlen.

Mewn ymateb i gwestiwn gan y Cadeirydd ynglŷn â chynnydd y gwaith o archwilio cyfrifon 2024/25, cadarnhaodd Rachel Freitag, Rheolwr Archwilio Ariannol Archwilio Cymru fod yr archwiliad ar y trywydd iawn i'w gwblhau erbyn diwedd mis Hydref. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/ Swyddog Adran 151 nad yw'r dyddiad i'r pwyllgor gyfarfod ym mis Hydref i ystyried y cyfrifon archwiliedig wedi'i gadarnhau eto.

Penderfynwyd nodi'r adroddiad a'r sicrwydd a ddarparwyd.

12. ADOLYGIAD O'R BLAEN RAGLEN WAITH

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Archwilio a Risg a oedd yn cynnwys Blaen Raglen Waith y pwyllgor ar gyfer 2025/26, i'w ystyried gan y pwyllgor.

Cyfeiriodd y Pennaeth Archwilio a Risg at ddau newid i'r Blaen Raglen Waith, sef gohirio'r adolygiad blynyddol o'r fframwaith rheoli risg a diweddaru'r gofrestr risg strategol i gyfarfod fis Rhagfyr 2025 ynghyd â Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2024/25 ac Adroddiad Blynyddol Pryderon, Cwynion a Chwythu'r Chwiban 2024/25.

Penderfynwyd cadarnhau bod y Blaen Raglen Waith ar gyfer 2025/26 yn bodloni cyfrifoldebau'r pwyllgor yn unol â'i gylch gorchwyl.

13. GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD

Penderfynwyd

"O dan Adran 100 (A) (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, i wahardd y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol ar y sail ei fod yn cynnwys datgelu gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir yn Atodlen 12A o'r Ddeddf honno ac yn y Prawf Budd y Cyhoedd a gyflwynwyd."

14. ADRODDIAD SEIBERDDIOGELWCH TGCH BLYNYDDOL 2024/25

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid a oedd yn cynnwys Adroddiad Seiberddiogelwch TGCh Blynyddol ar gyfer 2024/25, i'w ystyried gan y pwyllgor.

Cyflwynodd y Peiriannydd Diogelwch Arweiniol yr adroddiad yn amlinellu'r bygythiadau seiberddiogelwch a wynebwyd gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Roedd yn manylu ar sut y cafodd y bygythiadau hyn eu datrys a'u rheoli trwy fesurau lliniaru a chamau rheoli presennol sydd wedi'u cynllunio i ganfod ac atal gweithgarwch maleisus. Crynhodd y Peiriannydd Arweiniol brif bwyntiau'r adroddiad gan dynnu sylw at yr heriau seiberddiogelwch mwyaf arwyddocaol a brofodd y Cyngor yn 2024/25.

Roedd y drafodaeth ddilynol yn cynnwys y pwyntiau canlynol –

- Statws prosiectau seiberddiogelwch presennol gyda'r pwyllgor yn nodi y byddai diweddariad o ran cynnydd yn ddefnyddiol.
- Digonolrwydd mesurau seiberddiogelwch presennol
- Gofynion o ran adnoddau ac unrhyw gyfyngiadau arnynt
- Y potensial ar gyfer allanoli fel modd o leihau'r pwysau hirdymor ar y Cyngor
- P'un a yw'r ystadegau a adroddwyd yn datgelu unrhyw dueddiadau misol neu chwarterol o ran bygythiadau seiber
- Y graddau y mae buddsoddi mewn mesurau seiberddiogelwch wedi arwain at lai o effaith
- Amllder yr hyfforddiant ymwybyddiaeth seiberddiogelwch a ddarperir i staff

Ymatebodd swyddogion i'r materion penodol a godwyd a rhoddwyd sicrwydd cyffredinol, gan nodi bod prosiectau a gweithgareddau yn cael eu blaenoriaethu mewn meysydd lle gellir lleihau risg yn fwyaf effeithiol, yn dilyn asesiad risg. Cydnabuwyd a nodwyd y cais am ddiweddariad ynghylch prosiectau. Cadarnhawyd bod buddsoddiad mewn gwasanaethau TG wedi cynyddu'n sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf o £1.6m yn 2017/18 i £5.1m yn 2024/25 sy'n fuddsoddiad sylweddol i'r sector cyhoeddus. Nodwyd bod cynnydd sylweddol wedi'i wneud yn ystod y cyfnod hwn, a bod achos busnes wedi'i ddatblygu i sicrhau adnoddau ychwanegol. Pwysleisiwyd nad prosiect untro yw seiberddiogelwch ond yn ymdrech barhaus sy'n gofyn am sylw a buddsoddiad parhaus.

Penderfynwyd bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'n

- **Nodi'r heriau a danlinellwyd yn yr adroddiad.**
- **Derbyn bod y gweithgareddau sy'n ymwneud â seiberddiogelwch yn mynd i'r afael yn ddigonol â risgiau a blaenoriaethau'r Cyngor.**
- **Cymryd sicrwydd bod mesurau rhesymol ar waith i reoli bygythiad seiber i lefel dderbyniol.**

**Mr Dilwyn Evans
(Cadeirydd)**

DRAFT